

Tietoa sähkösavukkeista (vapeista) Ankkuri-tiimin kokoamana

Vastaanottajat: *Piilotettu*

Lähettäjä: Sipponen Mika (MSI)

Lähetetty: 10.10.2023 klo 9:19

Sähkösavuke eli vape on sähköllä toimiva laite, jolla höyrystetään säiliössä olevaa nestettä. Sähkösavukkeiden yleisyys lasten ja nuorten keskuudessa on kasvanut huomattavasti nyt lähivuosina. Sähkösavukkeiden ulkonäkö vaihtelee paljon ja ne saattavat näyttää esimerkiksi kosmetiikkatuotteilta taikkapa muistitikuilta. Suomessa sähkötupakan myyntiä säädellään tiukasti. Vuodesta 2016 sähkötupakka on kuulunut tupakkalain piiriin. Sitä koskevat esimerkiksi esilläpitokielto ja 18 vuoden ikäraja. Lisäksi Suomi on ainoa maa maailmassa, jossa hedelmän tai karkin makuisen sähkötupakan myynti on kielletty, eli myynnissä saa olla vain tupakkamakuja.

Sähkösavukehöyrystä on useita terveydelle haitallisia yhdisteitä, joista osa on samoja kuin tupakan savussa. Nikotiinin määrä sähkösavukkeissa vaihtelee hurjasti, mutta voi pahimmillaan olla jopa 5-kertainen verrattuna perinteiseen tupakkaan. Tämä suuri nikotiinin määrä voi aiheuttaa riippuvuuden jo pienelläkin käytöllä.

Sähkösavukkeissa käytettävistä nesteistä on löydetty haitallisia aineita kuten kasvimyrrykyjämiä, muita kemikaaleja, raskasmetalleja sekä säilöntä- ja makuaineita. Erityisesti makeiden makuaineiden on todettu ärsyttävän keuhkoteitä, lisäävän tulehdusvaaraa sekä lisäävän myös riskiä vaarallisille keuhkoreaktioille, kertoo Suomen Syöpäyhdistyksen ylilääkäri Eeva Ollila. Sähkösavukkeiden käyttö näyttäisi lisäävän keuhkohtaumataudin, keuhkosyövän ja mahdollisesti myös sydän- ja verisuonitautien riskiä.

Nesteiden laatu vaihtelee suuresti ja laitteissa sekä niihin kuuluvissa pakkausmerkinnöissä on havaittu puutteita. Laadun valvonta on pääosin sen varassa, että maahantuojat ilmoittavat nesteiden koostumuksen. Tästä myös huomioitava, että nuoret ostavat vapet katukaupasta, jossa ei ole mitään takeita nesteiden sisällöistä.

Vapen käytön lieveilmiönä nousee vapevelat. Nuori on saattanut aluksi saada kavereiltaan ilmaisia "hatseja", jonka jälkeen nuori on ostanut oman vapensa. Vapet maksavat ~20-30€ katukaupassa ja useimmissa on n.2500 hatsia, joka aktiivisessa käytössä riittää noin viikoksi. Koska nikotiinipitoisuudet vaihtelevat suuresti voi riippuvuus alkaa hyvinkin pian käytön aloitettua. Tämän jälkeen nuoren on saatava nikotiinia ja hän saattaa päätyä ostamaan vapea velaksi. Sitten kun nuori ei pysty maksamaan velkojaan takaisin saattavat velanperijät alkaa uhkailemaan nuorta. Pahimmissa tapauksissa uhkaukset eskaloituvat pahoinpitelyiksi ja ryöstöiksi. Ankkurissa on tämän vuoden aikana havaittu huolestuttava määrä väkivaltaisia tapauksia, jotka linkittyvät tavalla tai toisella vapevelkoihin.

Vape markkinat niinkuin kaikki muutkin laittomat asiat hoidetaan katukaupalla käteisellä rahalla. Nuoret hankkivat vapensa useimmiten somen kautta esimerkiksi Snapchatista. Jos annatte nuorelle esimerkiksi viikkorahaa, niin voisi olla hyvä idea avata hänelle pankkitili ja siihen pankkikortti johon rahat menisivät. Näin pystyisitte huoltajina seuraamaan nuorene rahan käyttöä ja puhumaan mahdollisista käteisnostoista ja mihin nuori tarvitsee käteistä. Myös turvarajat (ostorajat, käteisnostot, yms) on helppo asettaa pankkikortille. Viikkorahan määrää kannattaa myös miettiä, kuinka paljon annatte viikkorahaa ja mitä nuoren tulisi tehdä sen eteen.

Huoltajat voivat ennaltaehkäistä niin vapen, kuin muunlaisen haitallisen toiminnan syntyä asettamalla nuorelle säännölliset kotiintuloajat, olemalla perillä nuoren asioista, kiinnittämällä huomiota nuoren kaveripiiriin ja pitämällä keskusteluyhteyden nuoren kanssa auki. Suora puhe ja vaikeistakin asioista puhuminen osoittaa nuorelle, että hänestä välitetään. Viettäköä nuorene kanssa aikaa ja olkaa kiinnostuneita heidän asioista. Pienillä teoilla ja välittämällä saadaan jo paljon aikaiseksi.

Ankkuritiimi toimii nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja rikosten ennalta ehkäisemiseksi. Hyvää syksyä toivottaa Ankkuritiimi!

<https://ankkuritoiminta.fi/etusivu>

Lähteet:

<https://yle.fi/a/74-20053056>

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/01/11/sahkotupakan-haitat-vasta-selviamassa>

<https://yle.fi/a/74-20050303>

<https://ehyt.fi/paihde-peli-info/nikotiinituotteet/sahkosavukkeet/>

Tulostettu 21.11.2023 13:50

Wilma 2.34.16.1